

בית משפט השלום בירושלים

תא"מ 13-08-43159 הרץ נ' האוניברסיטה הפתוחה (מוסד להשכלה גבוהה)

תיק חיצוני:

בפני כבוד הרשמת בכירה יהלום בלהה

תובע

מיכאל הרץ
ע"י ב"כ עו"ד

נגד

נתבעת

האוניברסיטה הפתוחה (מוסד להשכלה גבוהה)
ע"י ב"כ עו"ד

פסק דין

1

2 בפני תביעה על סך 40,000 ₪ שהגיש התובע נגד הנתבעת בטענה לשימוש שלא כדין בשמו
3 כמרצה.

4

5

עיקרי העובדות וטענות הצדדים

6 1. התובע, במאי סרטים ותוכניות טלוויזיה, לימד, בין השנים 2006-2009, קורס
7 סמסטרילי בבית ספר "חשיפה" של הנתבעת. בסוף חודש דצמבר 2009- תחילת ינואר
8 2010 החליטה הנתבעת להפסיק את העסקתו ובשנת 2010 לא הועסק עוד על ידי
9 הנתבעת.

10 ביום פתיחת סמסטר ב' הופיע התובע ברשימת המרצים בסגל הנתבעת המתפרסם
11 באתר האינטרנט שלה, ומכאן תביעתו, בעילות רבות: תיאור כוזב וגניבת עין
12 כמשמעותם בחוק עוולות מסחריות, תשנ"ט - 1999 (להלן: חוק עוולות מסחריות), תוך
13 הטעיית הציבור לחשוב כי התובע מועסק על ידי הנתבעת, ניהול רשלני וחוסר תום לב.
14 התובע טוען כי השימוש בשמו בעת שלא היה מועסק על ידי הנתבעת נעשה לשם קידום
15 עסקיה, תוך הפקת הנאה ורווח המהווה התעשרות שלא על פי זכות שבדין ובניגוד לחוק
16 עשיית עושר ולא במשפט, התשל"ט - 1979 (להלן: חוק עשיית עושר ולא במשפט).
17 השימוש בשמו ללא הסכמתו מהווה פגיעה בפרטיותו בניגוד לחוק הגנת הפרטיות,
18 התשמ"א - 1981 (להלן: חוק הגנת הפרטיות) ותוך הפרה של חוק הגנת הצרכן,
19 התשמ"א - 1981 (להלן: חוק הגנת הצרכן).

20 התובע העמיד תביעתו על סך של 40,000 ₪ בגין נזק לא ממוני בלבד.

21

בית משפט השלום בירושלים

תא"מ 13-08-43159 הרץ נ' האוניברסיטה הפתוחה (מוסד להשכלה גבוהה)

תיק חיצוני:

2. הנתבעת טוענת כי התביעה קנטרנית והוגשה לאחר שנוכח התובע כי אינו זכאי לפיצויים מכוח דיני העבודה.
- לגופם של דברים טענה הנתבעת כי באתר האינטרנט שלה מפורסמים קורות החיים של כל המרצים המלמדים במוסדה. המרצים לא שויכו לקורס או מסלול מסוים ואף נרשם כי הנתבעת "שומרת לעצמה את הזכות לשינויים" (נספח ב' לכתב התביעה) כך שלא ניתן לטעון כי מאן דהו נרשם ללימודים על סמך מרצה זה או אחר, מקום שאין התחייבות מצד הנתבעת למרצה מסוים.
- הנתבעת טוענת כי סמסטר ב' של שנת הלימודים נפתח ביום 2.3.10 ושמו של התובע הוסר בסמוך לאחר מכן, עם התגבשות רשימת המרצים הסופית בסמסטר, ומיוזמתה. הנתבעת טענה כי ההרשמה ללימודים נערכת בחודשים אפריל עד נובמבר כך שבעת ההרשמה, אפריל 2009, עדיין היה התובע חלק מסגל המרצים בפועל וזכאית הייתה לציינו. הנתבעת מכחישה כי הפיקה הנאה כלשהי מהופעת שמו של התובע ברשימה הכללית של מרציה, והוא לא הוצמד למסלול כלשהו. הנתבעת הוסיפה כי התובע לא פנה אליה בדרישה להסרת שמו מאתר האינטרנט למעשה עד עצם היום הזה. פנייתו הראשונה הייתה שנה לאחר סיום העסקתו כאשר אין מחלוקת כי במועד זה כבר לא נכלל שמו ברשימת המרצים. עוד טענה הנתבעת כי הזכות להגשת תביעה בגין הטעיה שייכת לתלמיד פוטנציאלי ולא לתובע. ממילא תלמידים אינם יכולים לבחור את המרצה בקורס, ומכאן שמעולם לא הייתה ציפייה כאמור. הנתבעת הכחישה את הפרות החוק הנטענות על ידי התובע אחת לאחת.
3. בדיון ביום 11.5.15 נחקרו התובע ומנהלת בית ספר "חשיפה" הגב' אורית קישון (להלן: המנהלת קישון) ונשמעו סיכומי הצדדים. התובע טען בסיכומיו כי הנטל להוכיח מועד הסרת שמו מוטל על הנתבעת מקום שזו טוענת כי הדבר נעשה לאחר קבלת ההחלטה על סיום העסקתו, מדובר בטענת הודאה והדחה המעבירה את נטל השכנוע אליה. בכל מקרה, כך טען התובע, הראייה בדבר מועד הסרת השם מצוי בידי הנתבעת, משלא הוכיחה, פוזיטיבית, מתי הוסר שמו של התובע יש להחיל בעניין זה את כלל הראייה הטובה ביותר. התובע טען כי לא ניתן הסבר מניח את הדעת מדוע, ככלל, אין מסירים את שמות המרצים המפוטרים מיד עם קבלת ההחלטה אלא אך לאחר תקופה, וזאת כמדיניות והתובע הפנה לשורה ארוכה של פסקי דין בהם נקבע כי שמו של אדם הוא קניינו, ופגיעה כאמור מקימה זכות לפיצוי בהתאם לחוקים שפורטו לעיל. אף אם אין אפשרות לשום את גובה הנזק במדויק, הרי שמדובר בהתעשרות שלא כדין ועל בית המשפט לפסוק פיצוי בהתאם לשיקול דעתו.

בית משפט השלום בירושלים

תא"מ 13-08-43159 הרץ נ' האוניברסיטה הפתוחה (מוסד להשכלה גבוהה)

תיק חיצוני:

4. הנתבעת טענה בסיכומיה שתביעה לפיצוי כספי של 40,000 ₪ בגין פרסום שמו של הנתבע למשך חודש וחצי, לכל היותר, הינה מופרכת. לטענתה גם כעת, בסיום ההליך, אין טענה ולו בשפה רפה לכך שנגרם לו נזק כלשהו. הנתבעת טענה כי התובע הוא שהפיק הנאה מפרסום שמו כמרצה אצלה, לראייה: לא אך שלא פנה אליה בבקשה להסרת שמו במועד הפרסום בחודש מרץ 2010 אלא שפנייה כאמור לא נעשתה עד עצם היום הזה. לו הסב הדבר נזק או עוגמת נפש עצומה חזקה שהיה פונה אליה בדחיפות ודורש את הסרת שמו לאלתר. בכך שהסירה את שמו מיוזמתה יש כדי לראותה כמי שפעלה בתום לב. הנתבעת הכחישה את כל טענות התובע בדבר הפרות חוק הגנת הפרטיות, חוק עוולות מסחריות, חוק הגנת הצרכן, פקודת הנזיקין, וחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. ולהלן נדון בטענות אלו.

דיון והכרעה

3. מהמסכת העובדתית שנפרשה בפניי עולה התמונה הבאה: בשנים 2006-2009 לימד התובע קורס סמסטריאלי אחד ויחיד אצל הנתבעת. מסיבה לא ברורה שלא ניתנה עליה תשובה של ממש, הוחלט על הפסקת עבודתו בסוף דצמבר 2009 – תחילת ינואר 2010. בעניין זה יוער כי מוטב היה לו לא הייתה המנהלת קישון מציינת בתצהירה כי הסיבה לסיום העסקתו נבעה מחוסר שביעות רצון התלמידים ואם לא היה ב"כ הנתבעת חוזר על כך בסיכומיו (עמ' 11 ש. 32-33). מהמוציגים שהוגשו לבית המשפט, שהיו יוזמת הנתבעת, נערכו על ידה והוגשו על ידה, עולה כי התובע זכה לציונים מעולים במשובי הסטודנטים אשר לדבריה שלה ציון של 4.46 "נחשב לציון טוב מאוד" (עמ' 6 ש. 26). עולה איפוא כי התובע לא קיבל מכתב פיטורין ודבר סיום העסקתו אף לא נמסר לו טלפונית, אלא נודע לו אגב אורחא כשהזמין מטכנאי הנתבעת ציוד לשיעור בסוף דצמבר 2009 ואז נענה כי אינו מלמד יותר.

4. אין מחלוקת שההרשמה לסמסטר ב' הסתיימה בחודש נובמבר 2009, כך שהחלטה על סיום העסקתו התקבלה לאחר שההרשמה נסגרה. סמסטר ב' החל ביום 2.3.10 ובמועד זה הופיע שמו של התובע כחלק מסגל המרצים. אין בפני ראייה לכך ששמו הופיע לאחר מועד זה והתובע אישר כי לאחר תאריך זה לא בדק שוב (עמ' 4 ש. 31 לפרוטוקול). הגם שהמנהלת קישון הצהירה כי אינה יכולה לדעת מתי בוודאות הוסר שמו, וכי לא פנתה למדור מחשבים על מנת שיאתרו מתי נעשה הדבר בפועל (עמ' 9 ש. 3-5 לפרוטוקול). פנייתו הראשונה של התובע אל הנתבעת בעניין זה הייתה ביום 4.4.2011 בלבד, וכתב התביעה הוגש בחודש אוגוסט 2013 למעלה משנתיים לאחר מכן.

בית משפט השלום בירושלים

תא"מ 13-08-43159 הרץ נ' האוניברסיטה הפתוחה (מוסד להשכלה גבוהה)

תיק חיצוני:

- 1
- 2 5. האחריות על ניהול אתר האינטרנט של הנתבעת מוטל עליה ואין מחלוקת כי בפועל נוהל
- 3 האתר על ידה וכי המנהלת קישון העבירה הוראות ומדור מחשבים ביצע אותן. סבורתני
- 4 כי עם קבלת ההחלטה על סיום העסקתו של התובע היה על המנהלת קישון, בתור הגורם
- 5 מקבל ההחלטה, להורות באופן מיידי על הסרת שמו, בד בבד עם משלוח מכתב פיטורין
- 6 בצורה מסודרת כראוי למוסד אוניברסיטאי מכובד. מצער לשמוע כי לאחר 4 שנות
- 7 עבודה במוסד, למד התובע על סיום העסקתו על ידי עובד הנתבעת בדרך אגב. עם זאת
- 8 יש לקחת בחשבון כי מההיבט הראייתי, התובע עשה עבודה מועטה עד מאוד והסתפק
- 9 בצילום מסך מיום פתיחת הסמסטר, 3.2.2010 בלבד.
- 10
- 11 6. בעניין מועד הסרת שמו של התובע מרשימת המרצים, טוען התובע, כאמור, כי המידע
- 12 בדבר מועד ההסרה המדויק מצוי בידי הנתבעת ומעלה טענה בדבר חזקת הראייה
- 13 הטובה ביותר, אולם אני מוצאת כי זו פועלת לחובתו. כשם שצירף את צילום המסך
- 14 מיום 2.3.10 יכול היה לצרף צילומי מסך מתאריכים מאוחרים יותר והלא "המוציא
- 15 מחברו עליו הראייה". אף אם בדיעבד טוען הוא כי הנטל להוכחת מועד הסרת השם
- 16 מהרשימה מוטל על הנתבעת וודאי שלא יכול היה להניח זאת בחודש מרץ 2010. משלא
- 17 צרף התובע צילומי מסך מאוחרים יותר אני למדה אחת משתיים, או שלא היה פרסום
- 18 מאוחר יותר ואין מה לצרף, או שלא היה בפרסום כדי לפגוע בו בעוצמה שגרמה לו
- 19 לפנות אל הנתבעת בזמן אמת ולדרוש את הסרת שמו תוך מעקב אחר ההסרה בפועל. כך
- 20 או כך יש בדבר כדי להשפיע בצורה משמעותית על הפיצוי שיקבע.
- 21
- 22 התובע העלה רשימה ארוכה של חוקים אשר הופרו על ידי הנתבעת ונדון בהם אחד
- 23 לאחד (כל ההדגשות שלהלן שלי ב.י.):
- 24
- 25 7א. הפרת חוק הגנת הפרטיות – סעיף 2 לחוק הגנת הפרטיות קובע כי פגיעה בפרטיות היא
- 26 אחת מאלה: (6) "שימוש בשם אדם, בכינויו, בתמונתו או קולו לשם רווח".
- 27 בראיות שבפניי אין הוכחה שהנתבעת הפיקה רווח קונקרטי דווקא מהשימוש בשמו של
- 28 התובע. לא הובא ולו סטודנט אחד שבחר להירשם לבית הספר בהסתמך על היות התובע
- 29 מרצה במקום ונראה כי רשימת שמות המרצים הינה אינפורמטיבית, דקלרטיבית בלבד.
- 30
- 31 7ב. הפרת חוק עוולות מסחריות – לכאורה, הפרה הנתבעת את סעיף 2 לחוק זה הקובע:
- 32
- 33

"תיאור כוזב"

בית משפט השלום בירושלים

תא"מ 13-08-43159 הרץ נ' האוניברסיטה הפתוחה (מוסד להשכלה גבוהה)

תיק חיצוני:

2) לא יפרסם עוסק מידע ולא יגרום לפרסום מידע, אשר הוא יודע או שהיה עליו לדעת שהוא אינו נכון, לגבי עסק, מקצוע, נכס או שירות, שלו או של עוסק אחר (להלן - תיאור כוזב).

(ב) המפיץ פרסום של עוסק אחר או מטעמו הכולל תיאור כוזב, או מי שהחליט בפועל על פרסום תיאור כוזב כאמור, לא יישא באחריות לפי סעיף זה, אלא אם כן ידע שהתיאור כוזב, או שהתיאור כוזב על פניו.

אולם, מלשון סעיף 4 לחוק עוולות מסחריות עולה כי הוא נעדר תחולה כלפי התובע, שכן אינו עוסק:

"המעוול והנפגע"

החובות בפרק זה יחולו על עוסק, אשר עשה את המעשה האסור על פי פרק זה, במהלך עסקו או בהקשר לעסקו, כלפי עוסק אחר אשר נפגע או ניזוק מהפרת החובה, במהלך עסקו או בהקשר לעסקו.

אוסף כי בחינת הספרות בעניין זה מביאה למסקנה זהה: "העוולות המיוחדות בפרק א לחוק עוולות מסחריות מטילות חובות על עוסק שפעל במהלך עסקו בהקשר לעסקו, כלפי מי שנפגע במהלך עסקו או בהקשר לו" (מיגל דויטש עוולות מסחריות וסודות מסחר, הוצאת נבו, תשס"ב, עמ' 55 פסקה שניה).

ג7. הפרת סעיפים 35-36 לפקודת הנוזיקין – עוולת הרשלנות מחייבת התקיימותם של שלושה תנאים: קיומה של חובת זהירות על המזיק כלפי הניזוק, התרשלנותו של המזיק ונוק הנובע מהרשלנות (קשר סיבתי) משלא הוכח נזק ולמצער אף לא נטען לנזק, לא מצאתי כי הנתבעת התרשלה בהתאם לפקודה זו.

ד7. חוק עשיית עושר ולא במשפט קובע:

1. (א) מי שקיבל שלא על פי זכות שבדין נכס, שירות או טובת הנאה אחרת (להלן - הזוכה) שבאו לו מאדם אחר (להלן - המזכה), חייב להשיב למזכה את הזכיה, ואם השבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה - לשלם לו את שוויה.

(ב) אחת היא אם באה הזכיה מפעולת הזוכה, מפעולת המזכה או בדרך אחרת.

2. בית המשפט רשאי לפטור את הזוכה מחובת ההשבה לפי סעיף 1, כולה או מקצתה, אם ראה שהזכיה לא היתה כרוכה בחסרון המזכה או שראה נסיבות אחרות העושות את ההשבה בלתי צודקת.

בית משפט השלום בירושלים

תא"מ 13-08-43159 הרץ נ' האוניברסיטה הפתוחה (מוסד להשכלה גבוהה)

תיק חיצוני:

1 בין אם בתום לב ובין אם לזמן קצר בלבד, אין מחלוקת כי הנתבעת עשתה
2 שימוש בשמו של התובע וכי לשמו של אדם נודעת חשיבות מיוחדת:

3
4 "על זכותו זו של האדם בשמו אמר הנשיא ברק בבג"ץ 693/91 אפרת נ'
5 הממונה על מרשם האוכלוסין במשרד הפנים [6], בעמ' 770:
6 "שמו של אדם הוא חלק מאישיותו. הוא האני החברתי שלו. הוא המפתח
7 שבאמצעותו הוא צועד בשבילי החברה. אין הוא קוד זיהוי בלבד. הוא
8 ביטוי לאישיות, לרגש, לחובה, למסורת ולייעוד".

9
10 ביטוי חשוב לזכותו של האדם בשמו ניתן במקום עבודתו. האדם מבקש כי
11 הישגיו, פרי עמל כפיו, יזוהו בציבור עמו. הוא מבקש לנצל זיהוי זה על-
12 מנת שיוכל ליהנות מהכרה ומיוקרה מקצועית, ועתים גם על-מנת שיוכל
13 להפיק לעצמו רווחים כספיים המבטאים את תשואת המאמצים שהשקיע
14 במקום עבודתו. על-כן כחלק מזכות האדם לשם יש להתיר לאדם ליצור
15 זיקה בין הטובין או השירותים שהוא מספק לבין שמו". (ע"א 8483/02
16 אלוניאל בע"מ ואח' נ' אריאל מקדונלד, פ"ד נח(4) 314, 337).

17
18
19 8. אין זה ראוי כי הנתבעת תמשיך ותפרסם את שמו של התובע כאיש סגל כאשר היא
20 עצמה הביאה לסיום ההתקשרות ביניהם ועוד בדרך בה בחרה לעשות זאת. אכן, כטענת
21 הנתבעת, יש להיזהר מפני הטלת אחריות חריגה ובלתי מידתית וסביר בעיניי כי הסרת
22 השם תעשה סמוך ככל הניתן גם אם לא בו ביום. בענייננו נמצא כי אין מדובר בעיכוב
23 של שבוע - שבועיים, אלא בסדר גודל של חודשיים, ואין ידוע לנו במדויק מתי התקבלה
24 ההחלטה על סיום העסקתו ואין בנמצא הודעה מסודרת על סיום העסקה כאמור.
25 הנתבעת עצמה לא ידעה להגיד לי מתי בדיוק הסתיימה ההעסקה, על אף שמידע זה
26 מצוי בידיה (עמ' 7 ש. 15-17), משכך אני מוצאת לקבוע כי נגמרה לנתבעת טובת הנאה,
27 כלשהי, מהותרת שמו של הנתבע ברשימת סגל מרציה באתר האינטרנט שלה, ויש מקום
28 להורות על פיצוי מכוח חוק עשיית עושר ולא במשפט.

29
30
31 9. התובע הפנה את בית המשפט לפסק הדין בת.א. (שלום פ"ת) 3309/03 ד"ר פרייברג נ'
32 קיבוץ נחשונים, שם נדונה תביעתו של רופא שהנתבע המשיך להשתמש בשמו 20
33 חודשים לאחר סיום העסקתו. בדומה לכאן מצא בית המשפט (כב' הש' אהרן מקובר) כי
34 אין התובע זכאי לסעד בהתאם לחוקים הני"ל, אך מצא בסופו של יום כי ישנה טובת
35 הנאה מסוימת בשימוש בשם ופסק, על דרך האומדנא פיצוי בסך 5,000 ₪.

36
37 בזיקה לפסק הדין הני"ל ובשים לב לתוצאת ניתוח החקיקה שהעלה כי למעשה על אף
38 שהנתבעת פרסמה מידע שגוי ביודעין, הנתבע, נשוא הפרסום, הוא הגורם היחיד שאינו

בית משפט השלום בירושלים

תא"מ 13-08-43159 הרץ נ' האוניברסיטה הפתוחה (מוסד להשכלה גבוהה)

תיק חיצוני:

1 נהנה מהגנה משפטית מחד גיסא ולאחר ששקלתי את מועד הגשת התביעה, העובדה
2 שהתובע לא עקב אחר הפרסום באתר האינטרנט של הנתבעת (על כל המשתמע מכך, ר'
3 ס' 5 לעיל) וכי הנתבעת הסירה את שמו של התובע מיוזמתה, אני קובעת כי יש בפרסום
4 שמו משום טובת הנאה ולו דחוקה ביותר ופוסקת לתובע פיצוי בסך 2,000 ₪ בתוספת
5 אגרת בית משפט. בשים לב לסכום הנמוך שנפסק ביחס לסכום התביעה, אני פוסקת כי
6 הנתבעת תפצה את התובע גם בגין שכ"ט עו"ד אך בסך 1,500 ₪ בלבד.

7

8 סכומים אלו ישולמו בתוך 30 יום מהיום שאחרת יישאו ריבית והצמדה עד לתשלום
9 בפועל.

10

11

12

ניתן היום, כ' סיוון תשע"ה, 07 יוני 2015, בהעדר הצדדים.

13

יהלום בלהה, רשמת בכירה

14

15

16

17